

Sygn. akt IV CZ 82/14

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Iwona Koper

w sprawie z powództwa J. J.

przeciwko Gminie M. i J. K.

o ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 7 listopada 2014 r.,

zażalenia pozwanej J. K.

na wyrok Sądu Okręgowego w G.

z dnia 20 lutego 2014 r.,

oddala zażalenie,

**pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
zażaleniowego Sądowi, który wyda orzeczenie kończące
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w T. wyrokiem z dnia 21 czerwca 2013 r. oddalił powództwo o ustalenie nieważności umowy z dnia 22 lipca 2002 r., której przedmiotem była sprzedaż Gminie M. przez J. K. oznaczonej nieruchomości. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia Sąd wskazał, nie przytaczając żadnych ustaleń, że „opisany wyżej stan faktyczny jest bezsporny między stronami” i ograniczył motywy do podstawy prawnej.

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 20 lutego 2014 r. uchylił wskazany wyrok do ponownego rozpoznania stwierdzając, że wobec naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. nie jest możliwe dokonanie oceny toku wywodów i motywów zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Pozwana J. K. zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w G. zażaleniem. Wnosząc o jego uchylenie zarzuciła brak podstaw uzasadniających w oparciu o art. 368 § 4 k.p.c. wydanie wyroku kasatoryjnego.

Powód wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył:

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Sąd Najwyższy podkreślał, rozważając charakter tego środka zaskarżenia, że ocena rozstrzygnięcia sądu odwoławczego powinna mieć charakter formalny i ograniczać do przesłanek uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, bez wkraczania w kompetencje sądu *in merito*. W myśl art. 386 § 4 k.p.c., poza wypadkami określonymi w § 2 i 3, sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Treść tych przepisów wskazuje, że możliwość wydania wyroku kasatoryjnego jest ograniczona wyłącznie do oznaczonych sytuacji. Oznacza to, że niedopuszczalna jest rozszerzająca wykładnia przesłanki „nierozpoznania istoty sprawy” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2012 r., II CZ 141/12, nie publ.). Powyższy wniosek wynika również

z właściwości postępowania apelacyjnego, które obejmuje merytoryczne rozpoznanie sprawy. Sąd odwoławczy, kontynuując postępowanie przed sądem pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę na nowo w sposób w zasadzie nieograniczony. Zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie jest środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy orzeczenia; która może być przeprowadzona wyłącznie w postępowaniu kasacyjnym. Z tej przyczyny odmienne ujęcie zakresu kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., co do zasady, trzeba uznać za niedopuszczalne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012 r., I CZ 136/12, niepubl., z dnia 25 października 2012 r., I CZ 139/12, niepubl., z dnia 25 października 2012 r., I CZ 143/12, niepubl., z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013, nr 3, poz. 41, z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, nie publ., z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013, nr 4, poz. 54, i z dnia 5 grudnia 2012 r., I CZ 168/12, niepubl.).

Niemniej, zgadzając się z tym, że Sąd odwoławczy, kontynuując postępowanie przed sądem pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę na nowo w sposób w zasadzie nieograniczony wskazać należy, że równolegle dokonuje on kontroli prawidłowości zaskarżonego orzeczenia i że jest ona możliwa jedynie wówczas, gdy możliwe jest odtworzenie toku rozumowania Sądu w oparciu o przedstawioną przez niego podstawę faktyczną i prawną rozstrzygnięcia. Z art. 328 § 2 k.p.c. wynika, że uzasadnienie powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Na wskazanie podstawy faktycznej składa się ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Znaczenie uzasadnienia orzeczenia sądu wyraża się jednak w nie tylko w wyjaśnieniu stronom przyczyn podjęcia przyjętego stanowiska, uznania twierdzeń i zarzutów za trafne lub bezzasadne, przekonaniu ich co do trafności wykładni i subsumcji w zakresie zgodności orzeczenia z prawem, ale również umożliwieniu przeprowadzenia kontroli apelacyjnej albo kasacyjnej. Porządkująca jego rola wymaga doprowadzenia do spójności i logicznej całości podstawy faktycznej i prawnej orzeczenia wydawanego na danym etapie postępowania (por. wyrok

Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2013 r., I CSK 314/12, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2013 r., V CSK 550/12, nie publ.). Zgodnie przyjmuje się, że do naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. dochodzi, gdy skutek uchybienia wymaganiom określającym zasady motywowania orzeczenia nie poddaje się ono kontroli kasacyjnej, w szczególności gdy uzasadnienie nie ma wszystkich koniecznych elementów, bądź zawiera takie braki, które ją uniemożliwiają (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999, Nr 4, poz. 83, z dnia 26 listopada 1999 r., III CKN 460/98, OSNC 2000, Nr 5, poz. 100, z dnia 21 listopada 2001 r., I CKN 185/01, z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, z dnia 5 października 2005 r., I UK 49/05, M. Prawn. 2006, nr 4, z dnia 9 marca 2006 r., I CSK 147/05, nie publ., z dnia 16 stycznia 2006 r., V CK 405/04, nie publ., z dnia 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, nie publ., z dnia 21 marca 2007 r., I CSK 458/06, nie publ.). Niezachowanie wymagań konstrukcyjnych uzasadnienia oznaczać może także skuteczność zarzutu naruszenia prawa materialnego poprzez jego zastosowanie do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003, nr 15, poz. 352, z dnia 11 marca 2003 r., V CKN 1825/00, nie publ., z dnia 5 września 2012 r., IV CSK 76/12, nie publ.).

Oczywistym jest, że uzasadnienie orzeczenia Sądu Rejonowego nie spełniało wymagań wskazanych w art. 328 § 2 k.p.c. oraz że, w braku podstawy faktycznej przyczyny rozstrzygnięcia, w ogóle nie poddawało się weryfikacji, w tym co do prawidłowości subsumcji. Tak daleko idące wady uzasadnienia wyjątkowo należy zakwalifikować jako nierozpoznanie istoty sprawy uzasadniającej uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2007 r., V CSK 115/07, M. Prawn. 2007, nr 17).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie, orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawiając, zgodnie z art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c., sądowi który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.

